

روش جدید در آموزش

نماز

در فقه امام شافعی

گردآوری: عبدالرحیم محمودی

انتشارات کردستان

سنندج - ۱۳۸۷

محمودی، عبدالرحیم، ۱۳۴۴

روش جدید در آموزش نماز برای نوآموزان طبق مذهب امام شافعی.

تبلیغ: عبدالرحیم محمودی. - سنتج، انتشارات کردستان، ۱۳۷۸.

۵۳ ص: مصور (رنگی) ۱۲*۱۶/۵ س.م

ISBN: 964-7638-97-3

فهرستنويسي بر اساس اطلاعات فيبا.

عنوان دیگر: خودآموز نماز

عنوان روی جلد: روش جدید در آموزش نماز در فقه امام شافعی.

نماز - راهنمای آموزشی، ۲، فقه شافعی.

الف، مدرس گرجی، سیف الله، ب. عنوان: خودآموز نماز.

د. عنوان: روش جدید در آموزش نماز در فقه امام شافعی.

۲۹۷-۳۵۳۰۷ BP ۱۴۷/۷/۳/۳

م ۱۱۸۳ - ۷۸ م کتابخانه ملی ايران

انتشارات کردستان
Kurdistan Publishing House

آموزش نماز

نام کتاب: روش جدید در آموزش نماز (در مذهب امام شافعی)

گردآوری: عبدالرحیم محمودی

نوبت چاپ: ۱۳۸۹

تیران: ۶۰۰۰

تعداد صفحه و قطع: ۶۴ صفحه‌ی جیبی

ناشر: انتشارات کردستان

شایک: ۵-۹۶۴-۷۶۳۸-۹۷

قیمت: ۷۰۰ تومان

بسم الله الرحمن الرحيم

أصول دین

فرزند عزیزم! قبل از هرچیز بر هر مسلمانی
واجب است که اصول دین اسلام را دانسته و به آن‌ها
ایمان داشته باشد، زیرا نزد خداوند، هیچ دینی غیر از
اسلام پذیر فتنه نیست.

أصول دین عبارت است از آن‌چه که پیامبر به ما
امر فرموده است که به آن‌ها ایمان داشته باشیم که
عبارة تند آز:

۱. ایمان به خدا و صفات هفت‌گانه‌ی او:

حیات؛ علم؛ اراده؛ قدرت؛ کلام؛ سمع و بصر
(شنیدن و دیدن)؛

۲. ایمان به ملائیکه (فرشتگان) و ایمان به جن که
مخلوقات غیبی هستند و خداوند آنها را مانند ما
انسانها آفریده است.

۳. ایمان به کتاب‌های آسمانی که از طرف خداوند
بر پیامبران نازل و صد و چهار کتاب هستند (چهار
کتاب و یکصد صحف؛ ده صحف برای حضرت آدم،
پنجاه صحف برای حضرت شیعث، سی صحف برای
حضرت ادریس، ده صحف برای حضرت ابراهیم،
ذبور برای حضرت داود، تورات برای حضرت
موسی، انجیل برای حضرت عیسی و قرآن برای
حضرت محمد مصطفی ﷺ).

۴. ایمان به پیامبران خدا، یعنی یاور داشته باشیم
که خداوند برای راهنمایی جامعه‌ی انسانی،
پیامبرانی را برای هدایت و سعادت آنها فرستاده

است که اولین آن‌ها حضرت آدم و آخرین آن‌ها حضرت محمد ﷺ است و کتاب و برنامه‌ی حضرت محمد ﷺ از همه جامع و کامل‌تر است. بعد از وفات پیامبر ﷺ خلفای راشدین (حضرت ابویکر، عمر، عثمان و علی) جانشینان برحق پیامبر ﷺ بودند و تمام صحابه، عادل و فاضل و در تورات، انجیل و قرآن از آن‌ها تعریف و تمجید شده است و به تلاش و مجاہدت آنان دین اسلام گسترش یافته.

توضیح: صحابه به کسانی گفته می‌شود که با ایمان مشرف به دیدار پیامبر ﷺ شده و با ایمان وفات یافته باشند.

۵. ایمان به روز آخرت: یعنی تصدیق داشته باشیم که روزی این دنیا تمام می‌شود و تمام مردگان در

روز قیامت زنده می‌شوند و مورد محاسبه قرار
می‌گیرند و همه‌ی ما پاداش نیکی‌ها و سزای اعمال بد
خود را خواهیم گرفت.

۶. ایمان به قضا و قدر. یعنی ایمان داشته باشیم که
خداآوند بر هر چیزی عالم و ناظر است و ما در
کارهایی که خداوند به ما واگذار کرده، اختیار داریم
و مورد محاسبه قرار می‌گیریم.

فروع دین

فروع دین عبارت است از آن‌چه که پیامبر ﷺ به
ما امر فرموده است که آن‌ها را انجام بدهیم که
عبارة تند از:

۱. اقرار به دو کلمه‌ی شهادت: یعنی شهادت و
گواهی بدهیم که به جز الله، خدایی وجود ندارد و

حضرت محمد ﷺ پیامبر و فرستاده‌ی خداوند و
خاتم پیامبران است.

در اینجا لازم است که مختصری در مورد
پیامبر ﷺ را بدانیم.

حضرت محمد ﷺ فرزند عبدالله فرزند عبدالمطلب
فرزند هاشم فرزند عبدمناف است. مادر ایشان، آمنه
دختر و هب فرزند عبدمناف است.

پیامبر ﷺ در مکه متولد شد و در چهل سالگی به
پیامبری برگزیده شد و در سن ۵۲ سالگی به مدینه
هجرت کرد و یازده سال در مدینه ماند و در سن ۶۳
سالگی در مدینه وفات یافتند و در منزل همسرش
ام المؤمنین حضرت عائشہ صدیقه مدفون شد.
در مدت ۲۳ سال تلاش، جزیره‌العرب را از
بت پرستی پاک و اسلام را گسترش داد و پس از او

اصحابش با جهاد در راه خدا اسلام را در سرتاسر
جهان گسترش دادند.

۲. به جای آوردن نمازهای پنج گانه.

۳. پرداخت زکات، یعنی پرداخت زکات فطر
(سرفطه) و زکات پول نقد و مال التجاره و غلات - با
شرایطی که در کتب فقهی بیان شده - به مستحقین.

۴. گرفتن روزه‌ی ماه رمضان.

۵. به جای آوردن حج و عمره در طول عمر برای
کسی که توانایی مالی و بدنی انجام دادن آن را داشته باشد.
در این کتاب ما به آموزش رکن دوم از فروع دین
یعنی نماز می‌پردازیم. امیدوارم علاقه‌مندان به دقت
این فریضه‌ی الهی را یاد بگیرند و آن را به جای
آورند. از آن‌جا که روش نماز در این جزوه طبق
برداشت حضرت امام شافعی رض از قرآن و سنت

است، لازم دانستیم که خلاصه‌ای از زندگی امام شافعی را بیان نماییم.

زندگی امام شافعی

امام شافعی اسمش محمد پسر ادریس و پدر بزرگش عباس است. در جد سوم که عبدمناف است به حضرت محمد ﷺ می‌رسد.

امام شافعی در سال ۱۵۰ هجری قمری در غزه‌ی فلسطین متولد و در سال ۲۰۴ هجری قمری در مصر وفات یافت و در قبرستان قرافه‌ی مصر دفن گردید.
امام شافعی در سن هفت سالگی حافظ کل قرآن شد. مسلم بن خالد مفتی مکه در سن ۱۵ سالگی به او اجازه‌ی فتواداد. در حال حاضر میلیون‌ها مسلمان در سرتاسر جهان در احکام شریعت پیرو آن بزرگوار

هستند، ایشان از نظر علم و فضل و تقوا و عزت نفس
برترین زمان خود بوده است.^۱

فلسفه و فواید نماز

اگر انسان با خالق خدای خویش علاقه و ارتباط
نداشته باشد و خدا را پشتیبان و حامی خود نداند،
هراس و دلهره، غم و اندوه، او را فرا می‌گیرد و
احساس تنها بی و کمبود می‌کند و این گونه می‌پندارد
که این هراس و دلهره و نگرانی، نتیجه‌ی محرومیت از
لهو و لعب است، لذا خود را در دامان رذایل می‌افکند
و وقت خود را به خوش‌گذرانی و کارهای بیهوده
می‌گذراند تا به آرامش برسد، در حالی که هرچه

---

۱. جهت توضیحات بیشتر به کتاب‌های که در این زمینه نوشته شده است، مراجعه نمایید. مانند: زندگی چهار امام اهل سنت یا تجزیه و تحلیل زندگی امام شافعی.

بیشتر به دنیا روی بیاورد، کم تر احساس آرامش
می‌کند. برای آن‌چه که به آن نرسیده است، افسوس
می‌خورد و همیشه سرگردان و هراسان و بی‌هدف و
حریص است.

اما نماز، موجب اعتقاد و فرمانبرداری برای
اوامر خدا و صبر و مقاومت در مقابل مصیبت و
مشکلات و کمبودهای زندگی می‌شود.
نماز نهال امید و عدم یأس را در دل نمازگزار
می‌نشاند و او را متوجه نیروی عظیم الهی می‌کند.
 واضح است که کسی که به خالق و پروردگار خود
اعتماد نماید، یأس و نامیدی را به قلب خود راه
نمی‌دهد و چنان قدرت و نیرویی در خود می‌یند که
می‌تواند با هر مشکلی مبارزه و مقابله کند.

پس ارتباط و علاقه‌ی روحی انسان با پروردگارش
اگرچه چند لحظه در روز باشد - ضروری و لازم
است و به خاطر همین است که خداوند نماز را تشریع
و در آیات متعدد به آن فرمان داده است.

فلسفه‌ی وضو

وضو علاوه بر نظافت و رعایت بهداشت فردی،
فواید و فلسفه‌ی معنوی نیز دارد.
فلسفه‌ی معنوی وضو، آمادگی برای نماز است
چون روح نماز عبارت است از این‌که شخص
نمازخوان خود را خاشعانه برای اطاعت امر خدا
حاضر نماید تا حواس و قلبش نیز آماده برای آن
باشد.

قبل از وضو لازم است که هنگام رفتن به دستشویی، خوب طهارت بگیری و خود را تمیز کنی و مواطبه باشی که در دستشویی و بیرون آن کشیف و نجس نشوی، زیرا اگر نجاست روی بدن یا جای نماز یا لباس‌هایت باشد، نمازت بی فایده و باطل است.

میطلات وضو

۱. خارج شدن چیزی از جلو یا عقب، مانند ادرار، باد و...
۲. خوابیدن.
۳. دست زدن به عورت خود یا عورت دیگری.
۴. تماس پوست زن و مرد نامحرم.
۵. از دست دادن عقل (بیهوشی، دیوانگی).

غسل

اسباب و موجبات غسل چهار مورد است:

۱. خارج شدن منی (شهوت). به هر صورتی که منی خارج شود، غسل واجب می شود.
باید دانست کسی که از خواب بیدار شود و آثار منی را در لباس یا بدن خود ببیند، ولی لذت را به یاد نیاورد، غسل بر او واجب است، اما اگر در خواب احساس لذت نماید ولی بعد از بیداری آثاری از خروج منی مشاهده نکرد، غسل بر او واجب نیست.
۲. داخل شدن سر ذکر به فرج آدمی یا حیوان.
۳. حیض (قاعدگی زنانه).
۴. زاییدن (وضع حمل).
۵. مردن مسلمان نیز موجب غسل است، یعنی بر مسلمانان واجب است که میت را غسل دهند.

فرايض غسل

فرايض غسل دو چيز است.

۱. نيت هنگام شروع به شستن بدن، مثلاً بگويد نيت دارم فرض غسل را به جای آورم. تلفظ به نيت مستحب است.

۲. شستن ظاهر تمام بدن با آب پاك.

اموري که بر شخص جنب و حايض حرام است

۱. نماز.

۲. ماندن و نشستن در مسجد.

۳. طواف كعبه.

۴. قرائت قرآن.

۵. لمس کردن و دست زدن يه قرآن و اوراق يا جلد آن و حمل آن در کيسه يا صندوق.

موارد فوق نیز بر شخص بی وضو، به جز تلاوت
قرآن به صورت حفظ و توقف در مسجد، حرام است.

اذان

گفتن اذان و اقامه برای هر فرضی از نمازهای پنج گانه سنت کفایی است، یعنی اگر یک نفر آن را انجام دهد، کافی است و انجام این فرض از سایر افراد ساقط می شود.

كلمات اذان

۴ بار	اللَّهُ أَكْبَرُ
۲ بار	أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
۲ بار	أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
۲ بار	حَمَدَ اللَّهُ عَلَى الصَّلَاةِ
۲ بار	حَمَدَ اللَّهُ عَلَى الْفُلَاحِ

الله أكْبَرُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

۲ بار

۱ بار

خداؤند بزرگتر (از توصیف) است.

گواهی می دهم که جز الله خدایی نیست.

گواهی می دهم که محمد ﷺ فرستادهی خداست.

بشتایید به سوی نماز.

بشتایید به سوی رستگاری.

خداؤند بزرگتر (از توصیف) است.

هیچ خدایی جز الله نیست.

در اذان صبح بعد از گفتن «**حَيٌّ عَلَى النَّفَاحِ**»،

جمله‌ی **«الصَّلَاةُ حَيْثُ مِنَ الْوَمْ»** «نماز از خواب

بهتر و نیکوتر است»، دو بار اضافه می شود.

اقامهٔ نماز

الله أكْبَرٌ	
أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	١ بار
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولَ اللَّهِ	١ بار
حَيٌّ عَلَى الصَّلَاةِ	١ بار
حَيٌّ عَلَى الْفَلَاحِ	١ بار
قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ	٢ بار
الله أكْبَرٌ	٢ بار
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	١ بار

دعائی بعد از اذان و اقامه

اللَّهُمَّ صَلُّ عَلَى (سَيِّدِنَا) مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
صَحْبِهِ وَسَلِّمْ اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدُّغْوَةِ الثَّامِنَةِ

وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ (سَيِّدَنَا) مُحَمَّدًا (ﷺ)
الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْتُهُ مَقَامًا مَخْمُودًا الَّذِي وَ
عَدْتَهُ.

«خدایا، ای صاحب این دعوت کامل و بی تغییر و
ای صاحب این نماز برپای شده، به سید و بزرگ ما
محمد ﷺ مقام وسیله و فضیله (بهترین مقام و درجه
در بهشت) را، که وعده اش داده ای، عطا فرما و او را
بدان مقام (مقام شفاعت) و منزلت پسندیده و
شایسته ای که به وی وعده داده ای، برسان».

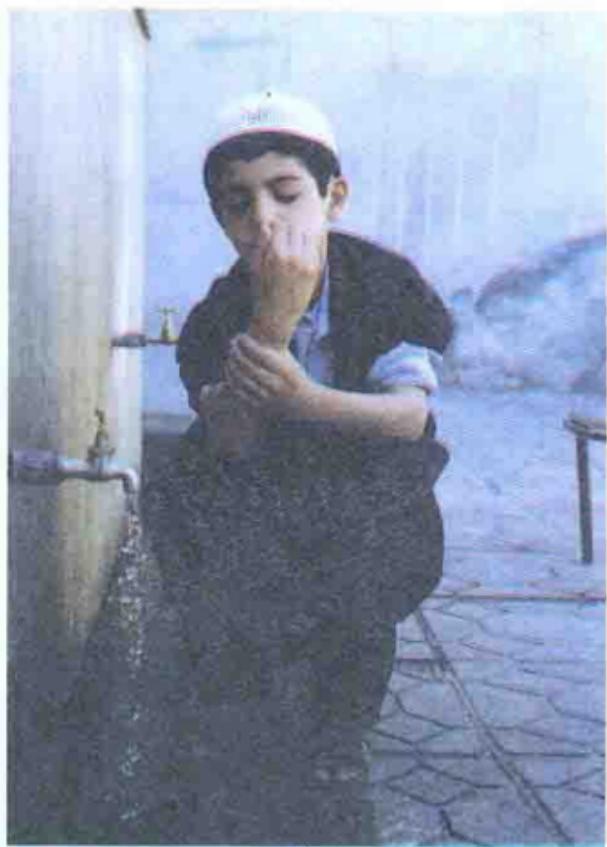
چگونگی وضو

۱. بعد از شستن دست ها و دهن و بینی می گویی نیت
به جا آوردن فرض وضو را دارم و صورت را از

بالای پیشانی جایی که موی سر بیرون می آید تا آخر
چانه و به پهنانی مابین هر دو گوش همراه با تیت
می شوی.

۲. دست راست و چپ را همراه با آرنج می‌شویی.

۳. قسمتی از سرت را مسح می‌کنی (و سنت است که درون و بیرون گوش‌هایت را با دست تر مسح کنی).

۴. پای راست و چپ را تا برآمدگی مج پا (قوزک)
می شویند.

رعایت ترتیب در این امور واجب است.

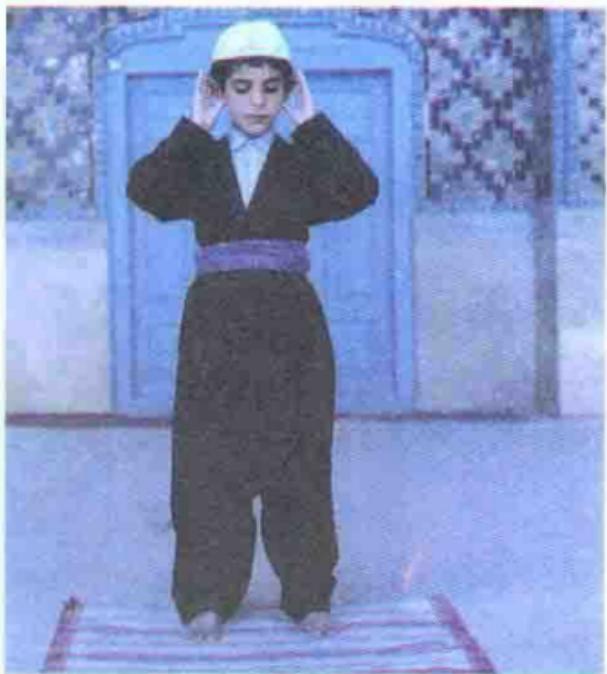

نمازهای واجب پنج فرض است

دو رکعت است.	۱. نماز صبح
چهار رکعت است.	۲. نماز ظهر
چهار رکعت است.	۳. نماز عصر
سه رکعت است.	۴. نماز مغرب
چهار رکعت است.	۵. نماز عشا

شروع به نماز

۱. در جای پاک و بالباس تمیز رو به قبله می‌ایستی و
می‌گویی چهار رکعت فرض نماز ظهر را برای خدا
به جای می‌آورم. **الله أكبير**

۲. دست راست را روی دست چپ، بالای ناف
می‌گذاری.

۳. شروع به خواندن سوره‌ی حمد می‌کنی.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

﴿سِمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِلَيْكَ تَبَعَّدُ وَ
إِلَيْكَ تَشْتَعِيْنُ إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾

«به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان. سپاس و ستایش خداوندی را سزاست که پروردگار جهانیان است. بخشنده‌ی مهربان است. مالک روز سزا و جزاست. تنها تو را می‌پرستیم و از تو یاری می‌خواهیم. ما را به راه راست راهنمایی فرما، راه کسانی که بدانان نعمت

داده‌ای، نه راه کسانی که بر آن‌ها خشم گرفته‌ای و نه راه گمراهان و سرگشتنگان».

اگر بلد بودی، در در رکعت اول سنت است سوره‌ای دیگر مانند قل هو الله يا چند آیده از قرآن را بخوانی.

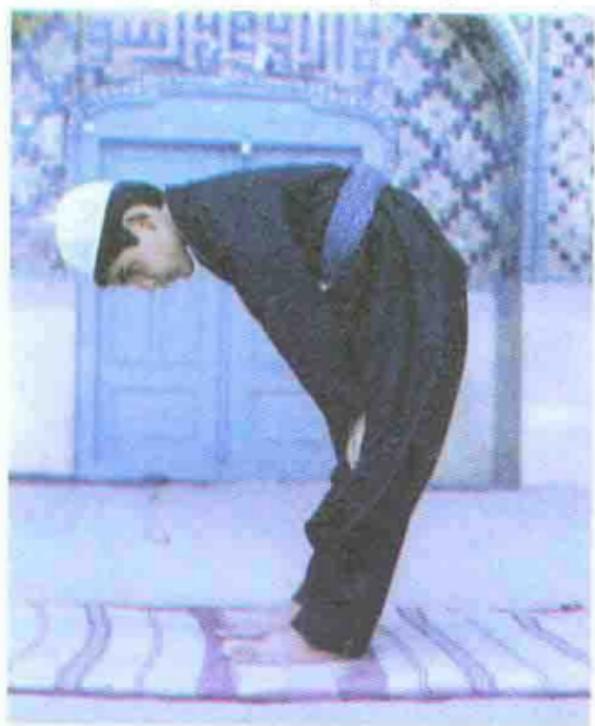
﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿۱﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿۲﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
يُوْلَدْ ﴿۳﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ ﴿۴﴾﴾

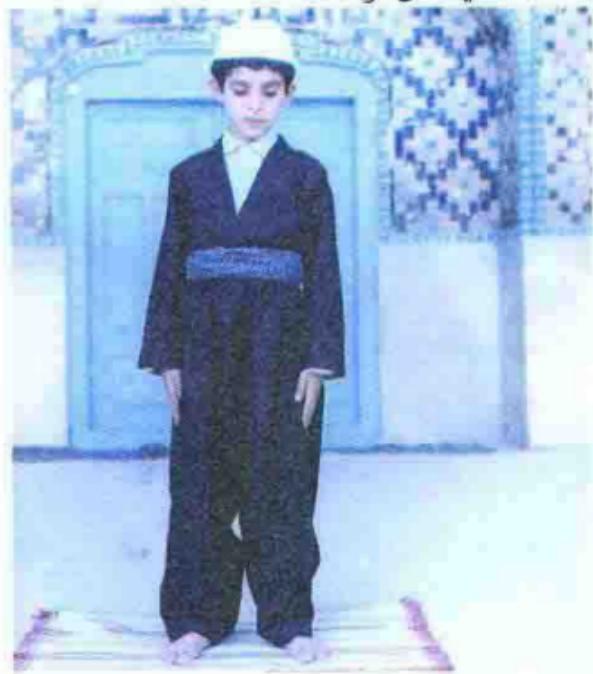
«به نام خداوند بخشندۀ مهربان. بگو: خدا، یگانه‌ی یکتاست. خدا بی نیاز (از هرچیز و هرکس) است. نزاده است و زاده نشده است. و کسی همتا و همگون او نمی‌باشد».

۴. سپس با گفتن الله اکبر به رکوع می‌روی و دست‌هایت را روی زانوهایت قرار می‌دهی و

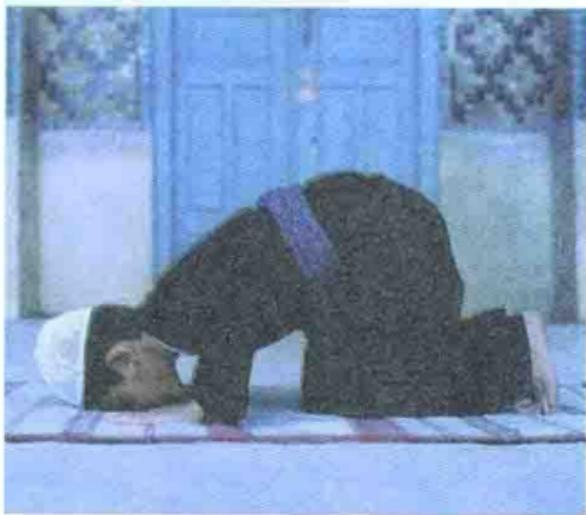
می گویی: «سُبْحَانَ رَبِّ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ»
«خدای بزرگ من پاک و منزه است و به سپاس و
ستایش او می پردازم».

۵ از رکوع بلند می‌شوی و می‌گویی: «سَمِعَ اللَّهُ
لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ» «کسی که خدا را ثنا
گوید، خداوند می‌شنود (قبول می‌کند) خدایا! حمد و
ثنا فقط شایسته‌ی توست».

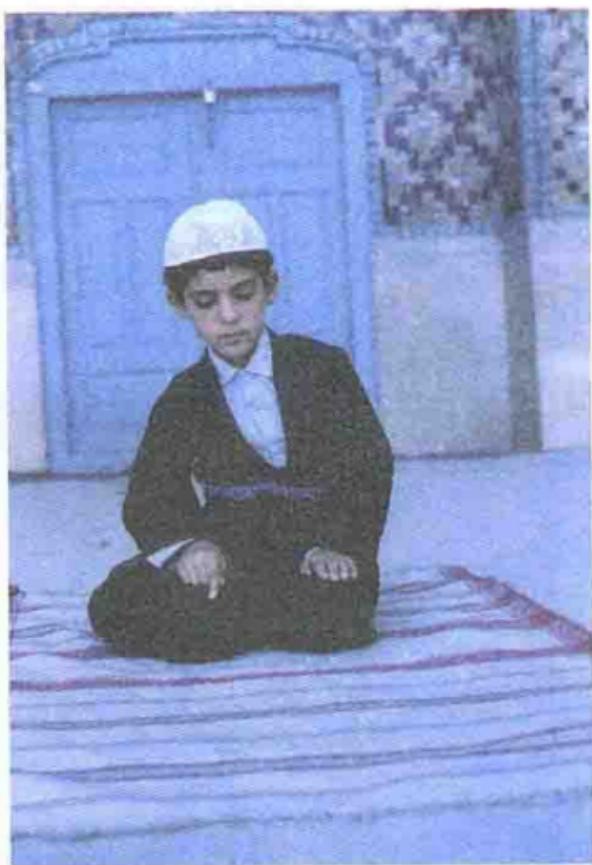
۶. سپس با گفتن **اللَّهُ أَكْبَرُ** به سجده می‌روی و پیشانی و بینی و کف دو دست و زانوهایت و کف انگشتان پاهایت را روی زمین می‌گذاری و می‌گویی: «**سُبْحَانَ رَبِّيِ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ**» «خدای والا مقام و بلند مرتبه‌ی من پاک و منزه است و سپاس و ستایش او می‌پردازم».

۷. با گفتن **الله أَكْبَر** از سجده‌ی اول سر بلند می‌کنی و آرام می‌گیری. نشستن بین دو سجده واجب است.

۸. دوباره با گفتن **الله أَكْبَر** به سجده‌ی دوم می‌روی،
مانند سجده‌ی اول. آن‌گاه با گفتن **الله أَكْبَر** برای
انجام رکعت دوم بر می‌خیزی و می‌ایستی.
۹. دوباره تمام اعمال را مانند رکعت اول تکرار
می‌نمایی.
۱۰. برای «التحيات» می‌نشینی، به گونه‌ای که پای
چپت زیر نشیمنگاه و کف انگشتان پای راست روی
زمین باشد و کف دست‌هایت را روی زانوهایت
می‌گذاری و انگشتان دست راست را بر هم می‌نهی،
به غیر از انگشت سبابه و شروع به خواندن التحيات
می‌کنی.

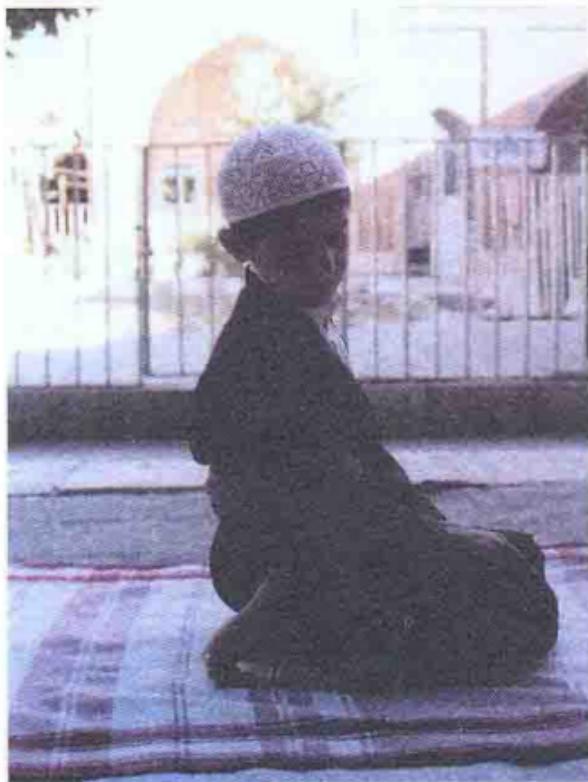

«الْحَيَاةُ الْبَارِكَاتُ الصَّلَواتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ
 السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّيْءُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
 السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ
 أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ،
 اللَّهُمَّ صَلُّ عَلَى (سَيِّدِنَا) مُحَمَّدٍ». وَدر التحيات آخر
 «وَعَلَى آلِ (سَيِّدِنَا) مُحَمَّدٍ» را اضافه می کنی.

«همه‌ی ستایش‌ها سزاوار خداوند است، درود بر تو
 ای پیامبر و رحمت و برکات خدا نیز بر تو باد و درود
 (خدا) بر ما و بر بندگان شایسته‌ی او، گواهی می دهم
 که هیچ معبدی به حق نیست مگر الله و گواهی
 می دهم که محمد فرستاده‌ی اوست».

۱۱. تا این‌جا دو رکعت نماز خوانده‌ای، اگر نماز دو
 رکعتی بود، مانند نماز صبح، سلام می دهی.

۱۴. اول به طرف راست سپس به طرف چپ سر را
بر می گردانی و می گویی: **السلام علیکم و رحمة الله**.

۱۳. اما اگر نماز چهار رکعتی بود، مانند نماز ظهر، عصر و عشا، بعد از تحيات اول، سلام نمی‌دهی و با گفتن **الله أكبير** بلند می‌شوی و دو رکعت دیگر مانند رکعت‌های اول و دوم می‌خوانی و در رکعت چهارم بعد از سجده دوم می‌نشینی و تحيات آخر را می‌خوانی و سلام می‌دهی.

۱۴. اما اگر نماز مغرب بود، بعد از تحيات اول با گفتن **الله أكبير** بلند می‌شوی و یک رکعت دیگر می‌خوانی و می‌نشینی و تحيات را می‌خوانی و سلام می‌دهی.

۱۵. **يادآوری:** در نماز صبح بعد از بلند شدن از رکوع رکعت دوم، سنت است دست‌هایت را بلند بنمایی و دعای قنوت را بخوانی. سپس نمازت را با رفتن به سجده و خواندن التحيات تمام می‌کنی.

۸۳

دعای قنوت

«اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَ عَافِنِي فِيمَنْ
عَافَيْتَ، وَ تَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَ بَارِكْ لِي فِيمَا
أَعْطَيْتَ، وَ قِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَ لَا
يُقْضِي عَلَيْكَ، وَ إِنَّهُ لَا يَذْلِلُ مَنْ وَالَّتَّ، وَ لَا يَعْزِزُ
مَنْ عَادَيْتَ، تَبَارِكْ رَبُّنَا وَ تَعَالَى وَ فَلَكَ
الْحَمْدُ عَلَى مَا قَضَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوْبُ
إِلَيْكَ». وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى
آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَسَلَّمَ

«خدایا! مرا هدایت کن، آن چنان که کسانی را
هدایت کرده‌ای و به من عافیت و تندرستی ارزانی
دار، همانند کسانی که به آنان عافیت بخشیده‌ای، و
مرا به خود نزدیک گردان، همچون کسانی که به خود،

نژدیک ساخته‌ای و آنچه را که به من عطا کرده‌ای،
مبارک و افزون بدار، و از شر آنچه که مقدر
نموده‌ای، مرا محفوظ بدار، همانا که تو فرمان روایی
می‌کنی و کسی را برو تو حکومتی نیست، بسی گمان
کسی را که تو عزیز و محترم گردانی، خوار نخواهد
شد و آنکس که با تو دشمنی ورزد، عزت و ارجمندی
نخواهد یافت؛ خداوندا! تو مبارک و برتری و من از
تو طلب مغفرت و به سوی تو رجوع می‌نمایم».

تا اینجا چگونگی نماز خواندن را یاد گرفتی،
حالا بعضی از دعا و اورادی که در نماز سنت است و
خشوع و زیبایی بیشتری را به نماز می‌دهد، بیان
می‌کنیم تا آنها را یاد بگیری.

دعای افتتاح

بعد از الله اکبر شروع نماز و قبل از خواندن سوره‌ی حمد، سنت است این دعا را بخوانی:

«وَجَهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَنِفًا مُّسْلِمًا وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي
وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ،
لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ».

روی خود را تنها به سوی آنکس متوجه می‌نمایم که آفریننده‌ی آسمان‌ها و زمین است، در حالی که حق‌گرایانه از باطل روی گردانم و خود را به وی تسلیم می‌کنم و من از شریک قرار دهنگان به وی نیستم، بی‌گمان نماز و عبادتم و زندگی و مرگ من برای اوست که پروردگار عالمیان است و هیچ

شريکي ندارد و بدین دستور داده شده‌ام و من از
جمله‌ی مسلمانان هستم».

دعای اعتدال

بعد از بلند شدن از رکوع و قبل از رفتن به سجده
سنت است اين ذكر را بخوانی:

حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ مِلَأَ السَّمَاوَاتِ وَ
مِلَأَ الْأَرْضِ وَ مِلَأَ مَا يَنْهَا وَ مِلَأَ مَا يَشَّتَّ مِنْ
شَيْءٍ بَعْدَهُ.

سپاس و ستایشی پاک و پربرکت به وسعت
آسمان‌ها و زمین و آن‌چه میان آن دوست و آن‌چه که
تو از چیزهای دیگر خواسته باشی.

دعای بین سجده‌ها

رَبِّ أَغْفِنِي، وَأَرْحَمْنِي، وَأَجْبَرْنِي،
وَأَرْفَعْنِي، وَأَرْزُقْنِي، وَأَهْدِنِي، وَعَافِنِي.

پروردگارا مرا بخشای و بر من رحم کن و حال
مرا نیکو گردان و مرا رتبه و روزی و هدایت و
تندرسی عنایت فرما.

دعای بعد از تحيات آخر

بعد از تحيات آخر و قبل از سلام دادن سنت است
این دعا را بخوانی:

كَنَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَ
بَارِكْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَنَا بارَكْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، فِي الْعَالَمِينَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ».

دعا و اوراد بعد از نماز

وقتی از نماز فارغ شدی، این دعاها را به تنهایی با
جمع می خوانی:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ وَ
تَعَالَيْتَ يَا ذَلِيلَ الْجَلَالِ وَالْأَكْرَامِ。 أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ
الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيْمُ وَأَتُوْبُ
إِلَيْهِ إِنَّهُ كَانَ لِلذُّنُوبِ عَفَّارًا وَلِلْعَيْوَبِ سَارًا.

اللَّهُمَّ أَعِنَا عَلَى دُوَامِ ذَكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ
عِبَادَتِكَ وَاجْتِنَابِ مَعْصِيَتِكَ وَامْتِنَالِ أَوْامِرِكَ.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيْمُ لَا تَأْخُذُهُ سَيِّئَاتُ
لَا يَوْمَ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا يَذْنِدُ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

وَمَا خَلَقُوهُمْ وَلَا يَحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا
شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَوْدُهُ
بَحْتُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ). ۱

جَلُّ رَبِّنَا الْكَرِيمُ يَا مَغْبُودُنَا مَفْصُودُنَا
مُوْجُودُ سُبْحَانَكَ سُبْحَانَ اللَّهِ (سَيِّدُ وَسَهْ مُرْتَبَهْ).
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ الدَّائِمُ الْبَاقِي الْحَنْدُ لِلَّهِ (سَيِّدُ وَسَهْ
مُرْتَبَهْ).

۱. ترجممه‌ی آیه‌کرسی: خدایی به جز الله وجود ندارد. زنده و برپادارنده است نه خوابی سبک او را فرا می‌گیرد و نه خوابی سنگین. آن‌چه در آسمان‌ها و زمین است، ازان اومست. کیست آن‌کس که جز به اجازه‌ی او در پیشگاهش می‌انجیگری کند؟ آن‌چه در پیش روی آنان و آن‌چه در پشت سرشاران است، من داند. و به چیزی از علم او جز به آن‌چه که بخواهد، احاطه نمی‌یابند. اریکمی فرمانروایی او، آسمان‌ها و زمین را در بر گرفته و نگهداری آن دو بر او دشوار نیست و اوست والای بزرگ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِدِينِ الْإِسْلَامِ وَفَضَّلَ
دِينَنَا عَلَى سَائرِ الْأَدِيَانِ جَلَّ جَلَالُهُ حَقُّ اللَّهِ أَكْبَرُ
(سَيِّدُ وَسَهْ مُرْتَبَه).

اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ
اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ السُّلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُخْبِي
وَيُعْلِمُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

وَسَهْ بَارْ مَىْ گُوبِى:

اللَّهُمَّ صَلُّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
صَاحِبِهِ وَسَلِّمْ: آن گاه مى گوبى:
﴿رَبَّنَا آتَانَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾.

چند دقیقه‌ای طلب استغفار می‌کنی و فاتحه را به
این صورت هدیه می‌نمایی:

هَدْيَةٌ وَ تُحْفَةٌ كَامِلَةٌ إِلَى رُوحِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ﷺ
وَ إِلَى أَرْوَاحِ جَمِيعِ الْأَئِمَّاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَ إِلَى
أَرْوَاحِ جَمِيعِ آلِهٖ وَ أَصْحَابِهِ وَالثَّابِعِينَ لَهُمْ
بِإِخْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ وَ إِلَى أَرْوَاحِ جَمِيعِ
الْأُولَائِ الْكَامِلِينَ وَالْعُلَمَاءِ الْعَامِلِينَ وَ إِلَى
أَرْوَاحِ أَسَاطِيرِنَا وَآبَائِنَا وَأَمَهَاتِنَا وَأَقَارِبِنَا وَ
إِلَى أَرْوَاحِ كَافَةِ أَهْلِ الْإِيمَانِ وَإِلَى رُوحِ مَنْ بَنَ
هَذَا السَّكَانَ وَعَمِلَ فِيهِ بِالْخَيْرِ وَالْإِحْسَانِ، هَدْيَةٌ
الْفَاتِحَةِ.

سوره‌ی حمد و توحید را خوانده و دست بلند

نموده و می‌گویی:

اللَّهُمَّ بِلَغْ ثَوَابَ مَا قَرَأْنَاهُ بِنَضْلِكَ أَوْلَأَ إِلَى
رُوحِ سَيِّدِنَا وَرَبِّنَا مُحَمَّدٍ ﷺ وَإِلَى أَرْوَاحِ مَنْ
ذَكَرْنَا هُمْ وَقَصَدْنَا هُمْ أَجْمَعِينَ شَبَّحَنَ رَبِّكَ رَبَّ
الْعَزَّةِ عَمَّا يَصْفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. عَلَى أَشْرَفِ
الْكَاثِراتِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الصَّلَواتُ.

اگر ما بدل بودی، این دعا رانیز می‌توانی بخوانی.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يَصْلُوُنَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا صَلُوا عَلَيْهِ وَسَلَّمُوا تَسْلِيمًا﴾

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْخَلَائِقِ وَ خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ يَعْدَدُ
كُلُّ دَاءٍ وَ دَوَاءً وَ جَمِيعَ الْأَشْيَاءِ. (سَهِ مَرْتَبَهِ).

سپن دست بلند نموده و من گویی.

اللَّهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ وَ بارِكْ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ
وَ الْمُرْسَلِينَ وَ الصَّحَابَةِ وَ التَّابِعِينَ وَ الشُّهَدَاءِ
وَ الصَّالِحِينَ وَ الْأُولَاءِ الْكَامِلِينَ وَ الْعُلَمَاءِ الْغَافِلِينَ
وَ عَلَى آلِ كُلِّهِمْ وَ صَاحِبِ كُلِّهِمْ وَ عَلَيْنَا مَعْهُمْ
أَجْمَعِينَ. آمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. عَلَى
أَشْرَفِ الْمَخْلُوقَاتِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الصَّلَواتُ.

نماز جماعت

یکی از چیزهایی که زیست بخش نماز است و پیامبر ﷺ زیاد بر آن تأکید فرموده‌اند، نماز جماعت است که از نمازی که به تنها بی‌خوانده می‌شود، ۲۷ درجه ثوابش بیشتر است. نماز جماعت نمازی است که پشت سر شخصی دیگر و به نیت جماعت در مسجد یا مکانی دیگر خوانده می‌شود. مثلاً می‌گویی: نیت دارم فرض نماز ظهر (یا هر نماز دیگری) را به جماعت می‌خوانم.

لازم به توضیح است که در نماز جماعت هرگاه امام سوره‌ی حمد را با صدای بلند بخواند، تو باید گوش فرا دهی تا امام قرائتش را تمام کند و سپس سوره‌ی حمد را بخوانی و سنت نیست بعد از سوره‌ی حمد سوره‌ی دیگری را بخوانی و باید مجددأً به قرائت امام گوش بدھی، اما در نمازهای سری (وقتی که امام

سوره‌ی حمد را با صدای بلند نمی‌خواند) مانند تماز‌های انفرادی می‌توانی بعد از سوره‌ی حمد در دو رکعت اول، سوره‌ی دیگری را نیز بخوانی.

نماز جمعه

در هر هفته یک بار مسلمانان در مسجد جامع جمع می‌شوند و به جای نماز ظهر، دو رکعت نماز به نام نماز جمعه می‌خواهند. نماز جمعه بر هر مسلمان بالغ و عاقل مذکور واجب است. ترک آن بدون عذر شرعی جایز نیست، چون این اجتماع بزرگ فایده‌های زیادی برای مسلمانان دارد و به آن‌ها توان و نیرو داده و موجب اتحاد مسلمانان می‌شود.

نیت نماز جمعه

نیت دارم دو رکعت فرض نماز جمعه را به جماعت به جای می‌آورم.

نمایز مسافر (قصر و جمع)

هرگاه به مسافرت رفتی، می‌توانی نمازهایت را به صورت قصر و جمع بخوانی.

قصر: یعنی این‌که نمازهای چهار رکعتی را کوتاه کرده و دو رکعت می‌خوانی. (فقط نمازهای ظهر و عصر و عشا کوتاه می‌شوند و نماز صبح و مغرب را نمی‌توان کوتاه کرد).

جمع: یعنی این‌که نماز ظهر و عصر را با هم و نیز نماز مغرب و عشا را با هم بخوانی. (پس نماز صبح جمع نمی‌شود).

شرایط قصر

۱. باید قبل از حرکت تیت داشته باشی گه به مکانی می‌روی که مسافت قصر است یعنی حداقل

۸۱ کیلومتر از محل اقامت فاصله داشته باشد. پس اگر ابتدانیت داشته باشی که به جایی بروی مثلاً ۵۰ کیلومتر از محل اقامت فاصله دارد و وقتی به آن جا رسیدی دویاره به جای دیگری بروی که نمی‌دانی دیگر فاصله دارد و یا همراه کسی هستی که نمی‌دانی به کجا می‌رود، در این سفر نمی‌توانی قصر و جمع کنی هرچند فاصله‌ی آن مکان از محل اقامت مسافت قصر و جمع است.

۲. نباید سفر معصیت باشد، مانند: سفر برای خرید و فروش شراب و یا گرفتن وام ربوی (وام سوددار) و یا کارهای خلاف شرع. در این سفرها قصر و جمع صحیح نیست.

۳. قصد اقامت چهار روز- بدون احتساب روزهای ورود و خروج - نداشته باشی. پس اگر به سفری

بروی که بخواهی چهار روز اقامت کنی، نمی توانی
قصر و جمع کنی. اما اگر به سفری بروی که ندانی چند
روز در آن جا می مانی و با خود بگویی هر وقت کارم
تمام شد، بر می گردم، می توانی تا هجده روز - بدون
روزهای ورود و خروج - قصر و جمع بخوانی.

* هنگامی می توانی شروع به قصر و جمع کنی، که
از شهر خود خارج شده باشی و در هنگام برگشت نیز
به شهر خود وارد نشده باشی.

چگونگی جمع نمازها

۱. جمع **تقدیم**: نماز عصر را به وقت نماز ظهر و
نماز عشا را به وقت نماز مغرب می برمیم.

۲. جمع **تأخیر** نماز ظهر را به وقت نماز عصر و
نماز مغرب را به وقت نماز عشا می برمیم.

شرایط جمع تقدیم

۱. هنگامی که می‌خواهیم نماز اولی را (ظهر یا مغرب) را بخوانیم، باید هنگام الله اکبر تحرّم یا در اثنای نماز اول در دل خود نیت داشته باشیم که نماز دومی (عصر یا عشا) را بعد از آن می‌خوانیم پس اگر مثلاً نماز ظهر را خواندیم و در الله اکبر تحرّم یا اثنای آن یادمان نیامد که نماز عصر را با نماز ظهر جمع کنیم، دیگر نمی‌توانیم نماز عصر را بعد از نماز ظهر بخوانیم. نماز مغرب و عشا نیز همین گونه است.
۲. در جمع تقدیم نباید فاصله‌ی زیاد بین دو نماز بیفتند.
۳. ابتدا باید نماز اولی را خواند.

شرایط جمع تأخیر

۱. در وقت نماز اول نیت داشته باشی که این نماز را به وقت نماز دوم می‌بری، در غیر این صورت، نماز اولی قضا محسوب می‌شود.
در جمع تأخیر، فاصله میان دو نماز اشکالی ندارد و خواندن نمازها به ترتیب نیز سنت است.

نیت نماز قصر و جمع

نیت دارم نماز ظهر را به صورت قصر و جمع تقدیم یا تأخیر به جای می‌آورم. اگر تمایز عصر را به پیش نماز ظهر ببریم، می‌گوییم قصر و جمع تقدیم و اگر نماز ظهر را به پیش نماز عصر ببریم، می‌گوییم قصر و جمع تأخیر.

برای نماز عصر و عشا تیز به همین گونه عمل می‌کنیم. اما برای نماز مغرب؛ چون نماز مغرب قصر (کوتاه) نمی‌شود و همان سه رکعت است، باید بگوییم: نیت دارم نماز مغرب را به صورت جمع تقدیم یا تأخیر به جای می‌آورم. و دیگر کلمه‌ی قصر را برای نماز مغرب بیان نمی‌کنیم.
لازم به ذکر است که نماز‌ها را می‌شود به صورت جمع یا قصر تیز خواند. (به کتب فقهی معتبر مراجعه شود).

نماز‌های سنت

نماز‌های سنت دو قسمت هستند. قسمتی که خواندن آن‌ها به جماعت مستحب است و قسمتی که خواندن آن به جماعت مستحب نیست.
اول: قسمتی که خواندن آن‌ها به جماعت مستحب نیست.

نمازهای سنت رواتب

سنت‌های رواتب: یعنی سنت‌هایی که تابع نمازهای فرض هستند و همراه با آن‌ها (قبل یا بعد از نماز) خوانده می‌شوند و این نمازهای رواتب نیز دو قسمت هستند: قسمتی از آن‌ها مؤکد هستند، یعنی پیامبر ﷺ همیشه آن‌ها را انجام داده است و قسمتی که غیر مؤکد هستند، یعنی پیامبر ﷺ بعضی اوقات آن‌ها را انجام داده و گاهی نیز آن‌ها را انجام نداده است.

نمازهای سنت رواتب مؤکد

۱. دو رکعت قبل از نماز صبح؛ ۲. دو رکعت قبل از ظهر؛ ۳. دو رکعت بعد از ظهر؛ ۴. دو رکعت بعد از مغرب؛ ۵. دو رکعت بعد از عشا؛

در مورد نمازهای سنت رواتب غیر مؤکد در صورت نیاز به کتب فقهی معتبر مراجعه نمایید.

نیت نمازهای سنت رواتب مؤکد

نیت دارم دو رکعت نماز سنت راتبه می خوانم.
توضیح: اگر مثلاً نماز سنت قبل از ظهر بود، می گویی راتبه‌ی قبل از نماز ظهر و اگر راتبه‌ی بعد از نماز ظهر بود، می گویی راتبه‌ی بعد از نماز ظهر.
سایر نمازهای سنتی که خواندن آن‌ها به جماعت مستحب نیست، عبارتند از: نماز تحيه المسجد، نماز وتر (در غیر رمضان)، نماز شب، نماز ضحی، نماز استخاره.^۱

---

۱. می‌توانید درباره چگونگی انجام دادن این نمازها به جلد اول کتاب «فقه منهجی در مذهب امام شافعی رهنما» مراجعه نمایید.

دو: قسمتی که خواندن آن‌ها به چماعت مستحب است.

نماز عیدین (عید رمضان و قربان)

در طول سال مسلمانان جهان دو عید دارند.

۱. عید رمضان (فطر) که بعد از تمام کردن روزه‌ی ماه مبارک رمضان است.

۲. عید قربان که در روز دهم ذی الحجه یعنی بعد از تمام شدن حج بیت الله.

مسلمانان بعد از طلوع خورشید در مساجد یا در صحراء جمع می‌شوند. بعد از تلاوت قرآن و الله اکبر گفتن، دو رکعت نماز عید را به چماعت به‌جای می‌آورند. (نماز عیدین به تنها بی نیز خوانده می‌شود). بعد از نماز، امام دو خطبه را ایجاد می‌کند.

بعد از خطبه‌ها مسلمانان با یکدیگر مصافحه
می‌نمایند و یکدیگر را حلال می‌کنند.

توضیح: در رکعت اول نماز عیدین قبل از خواندن سوره‌ی فاتحه، هفت مرتبه و در رکعت دوم پنج مرتبه مسی‌گویی: **سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَر**.

نیت نماز عید فطر (رمضان)

نیت دارم دو رکعت نماز سنت عید رمضان (فطر) را به جماعت می‌خوانم.

نیت نماز عید قربان

نیت دارم دو رکعت نماز سنت جشن قربان را به جای می‌آورم.

نماز تراویح

یکی دیگر از نمازهای پرشکوه، نماز تراویح است که ویژه‌ی شب‌های مبارک رمضان است. در شب‌های ماه مبارک رمضان بعد از نماز عشاء مسلمانان در مساجد (و یا در خانه‌ها) این نماز را به جماعت (یا به تنهایی) می‌خوانند. این نماز، بیست رکعت است و به صورت دورکعتر خوانده می‌شود. البته می‌توان کمتر از بیست رکعت نیز خواند. (حداقل آن دو رکعت است).

بعد از نماز تراویح، سه رکعت نماز وتر خوانده می‌شود. ابتدا دو رکعت می‌خوانند و می‌گویند نیت دارم دو رکعت نماز وتر به جماعت می‌خوانم و سپس یک رکعت دیگر نیز می‌خوانند و می‌گویند نیت دارم یک رکعت نماز وتر به جماعت می‌خوانم.

البته نماز سنت و ترویزه‌ی رمضان نیست و در
تمام سال سنت است که بعد از نماز عشا خوانده شود
و در غیر رمضان به صورت انفرادی خوانده می‌شود.

نیت نماز تراویح

نیت دارم دو رکعت نماز سنت تراویح را به
جماعت می‌خوانم. نماز تراویح به صورت انفرادی
نیز خوانده می‌شود که در این صورت گفته می‌شود:
نیت دارم دو رکعت نماز سنت تراویح را به‌جا می‌آورم.
سایر نماز‌هایی که خواندن آن‌ها به جماعت
مستحب است، عبارتند از: نماز کسوف و خسوف،
نماز استسقاء (طلب باران).^۱

---

^۱. می‌توانید درباره چگونگی انجام دادن این نمازها به جلد اول
کتاب «فقه منهجی در مذهب امام شافعی علیه السلام» مراجعه نمایید.

چگونگی نماز میت

نماز میت چهار تکبیر (الله اکبر) دارد:

۱. با وضور رو به قبله در مکان پاک ایستاده و می‌گویی: نیت دارم نماز فرض کفایه‌ی این میت را برای خدا می‌خوانم الله اکبر.

۲. بعد از تکبیره اول (تحم)، سوره‌ی فاتحه را (بدون خواندن سوره‌ی دیگر) می‌خوانی، سپس الله اکبر را می‌گویی.

۳. بعد از تکبیره‌ی دوم صلوات بر پیامبر می‌فرستی و می‌گویی: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَسَلِّمْ»، سپس الله اکبر می‌گویی.

۴. بعد از تکبیره‌ی سوم دعا را برای میت می‌خوانی و می‌گویی: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَازْخَفْ» سپس می‌گویی: الله اکبر.

بعد از تکبیره‌ی چهارم می‌گویی: «اللَّهُمَّ لَا تَحْرِرْ مِنَ أَجْزَهُ وَلَا تَقْبِلْ بَعْدَهُ» سپس مانند نمازهای پنجگانه سلام می‌دهی و می‌گویی: «السلام عليکم و رحمة الله» به طرف راست و چپ.

(۱) نماز میت رکوع و سجود ندارد.

(۲) سنت است هنگام کفتن الله اکبرها دست هارا تا مقابله شانه‌ها بلند کنند.

(۳) برای توضیحات بیشتر به کتاب‌های مفصل فقهی مراجعه کنید.